

PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos

Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo

2025 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. A15-1452/25

PATVIRTINTA

Vilniaus Markučių lopšelio-darželio

Direktoriaus

2025 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-122

**VILNIAUS MARKUČIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA
„SĖKMĖS TAKELIU“**

**2025
Vilnius**

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Vilniaus Markučių lopšelio-darželio (toliau Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa (toliau Programa) nustato ikimokyklinio ugdymo tikslą, uždavinius, programos įgyvendinimo prielaidas ir būdus, ugdytinus vaikų pasiekimus ir pažangos vertinimo gaires, ugdymo gaires. Programa parengta vadovaujantis LR švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 patvirtintomis „Ikimokyklinio ugdymo programos gairės“, Geros mokyklos koncepcija (2015), Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, Universalus dizaino mokymuisi gairės (2023), Vaiko teisių konvencija (1989), Valstybės ateities vizija „Lietuva 2050“, veiklos kokybės įsivertinimo apklausos duomenimis, atsižvelgta į tėvų (globėjų) lūkesčius, regiono ir Mokyklos savitumą. Programa grindžiama visapusiško ir įtraukiojo ugdymo(si) principais, užtikrinant kiekvieno vaiko teisę į visavertį ugdymą pagal jo poreikius ir galimybes, o universalus dizainas mokymuisi, leidžia kurti lanksčias, pritaikytas ugdymo(si) aplinkas, kurios sudaro sąlygas dalyvauti visiems vaikams, nepriklausomai nuo jų gebėjimų, mokymosi stiliaus ar individualių poreikių. Įtraukiojo ugdymo įgyvendinimas užtikrina, kad visi vaikai jaustųsi lygiaverčiais bendruomenės nariais, skatintų jų savarankiškumą, socialinę integraciją ir pažangą.

Programa – pagrindas leidžiantis mokytojui kryptingai organizuoti ugdomąją veiklą, kurti kokybiško ugdymo(si) sąlygas, individualizuoti ugdymo(si) turinį. Programa skirta vaikų nuo 1,5 iki 6 metų ugdymui(si), mokytojams, tėvams (globėjams), švietimo pagalbos specialistams.

Programos pagrindą sudaro humanistinė, egzistencialistinė ir fenomenologinė filosofija, pabrėžianti vaiko savęs pažinimą, saviraišką, savireguliaciją ir sveikatos saugojimą. Programa remiasi psichosocialine raidos teorija, emociniu ir socialiniu vaiko augimu bei saugumo užtikrinimu. Ikimokyklinis amžius svarbus asmenybės formavimuisi, todėl vaikams turi būti keliami pamatuoti reikalavimai ir sudaromos sąlygos ugdymo(si) sėkmei. Suaugusieji padeda vaikui įveikti kliūtis, o ugdymas suprantamas kaip paties vaiko aktyvi, remiantis jo patirtimi grįsta veikla, kuriai būtina tinkama aplinka ir parama.

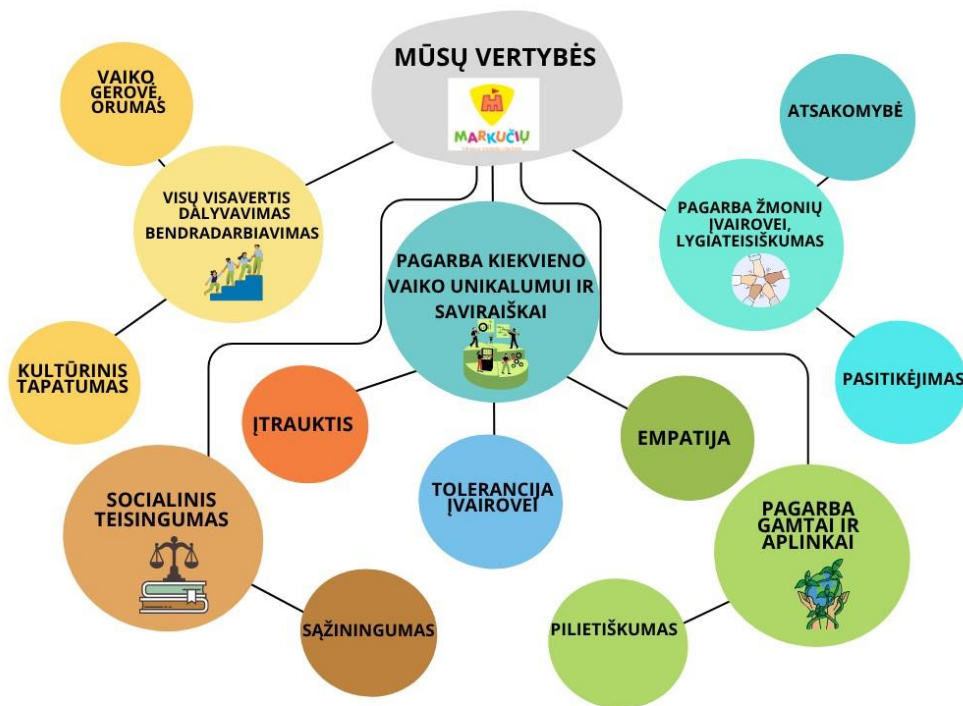
Programa peržiūrima ir atnaujinama ne rečiau kaip kas treji metai arba esant poreikiui (pvz., pasikeitus teisės aktams, iškilus ugdymo proceso kokybės gerinimo būtinybei, atsižvelgiant į ugdymo kokybės analizę ir kt.).

1.1. UGDYMA(SI) GRINDŽIANČIOS VERTYBĖS

Vertybės atspindi kas mes esame ir kuo siekiame tapti – tiek vaikai, tiek mokytojai, tėvai (globėjai) ar kiti bendruomenės nariai. Jos padeda kurti pasitikėjimu grįstą ugdymo(si)

aplinką, skatina bendrystę, pagarbą ir augimą kartu. Vertybės užtikrina kiekvieno vaiko teisę į kokybišką švietimą, nepriklausomai nuo jų gebėjimų, kilmės, socialinės padėties ar kitų charakteristikų. Kiekvieną žmogų matome tokį, koks jis yra, jo buvimas yra vertybė, nes kuo skirtingesni esame, tuo labiau praturtiname vieni kitus ir vadovaujamės žmogaus teisėmis pagrįstu požiūriu.

Šios vertybės (1 pav.) skatina kurti atvirą, pagarbą ir palaikančią visuomenę, kurioje kiekvienas žmogus gali jaustis saugus, vertinamas ir turintis lygias galimybes augti, tobulėti bei prisidėti prie bendruomenės gerovės. Šios vertybės puoselėjamos kasdienėje ugdymo(si) veikloje, siekiant užtikrinti vaikų gerovę, saugią bei palaikančią aplinką, kurioje kiekvienas vaikas gali augti, tyrinėti, ugdytis ir jaustis svarbiu bendruomenės nariu.

1 pav. Vertybių žemėlapis

Remiantis šiomis vertybėmis, siekiame padėti vaikui tapti savarankišku, atsakingu, empatišku ir bendruomeniškai veikliu žmogumi – pasiruošusiu pažinti save ir pasaulį, užmegzti prasmingus santykius ir dalyvauti bendruomenės gyvenime.

1.2. VAIKAS IR JO POREIKIAI

Šiuolaikiniame dinamiškame pasaulyje kiekviena diena daro įtaką vaiko raidai, formuoja jo pasaulėžiūrą, emocinį intelektą ir socialinius įgūdžius. Ypač svarbų vaidmenį šiame procese atlieka mokykla – aplinka, ugdymo metodai ir mokytojų požiūris į vaiką. Kiekviena diena Mokykloje tampa ne tik naujų žinių ir įgūdžių šaltiniu, bet ir erdve, kurioje

formuojasi vaiko pasitikėjimas savimi, smalsumas, noras tyrinėti pasaulį. Todėl itin svarbu į vaiką ir jo vaikystę žvelgti su pagarba, supratimu bei atsakomybe, suvokiant, kad šis laikotarpis yra pamatas visam būsimam jo gyvenimui.

Vaikas – svarbiausias bendruomenės narys. Visos ugdymo pastangos nukreiptos į vaiko gerovę ir jo gebėjimų plėtotę. Turininga veikla ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėse sudaro sąlygas vaikui augti sveikam, tobulėti bei pasiekti asmenines aukštumas. Siekdami užauginti orų, smalsų, kūrybingą ir bendraujantį vaiką, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai kuria individualizuotas ugdymo situacijas bei aplinkas, atsižvelgdami į kiekvieno vaiko poreikius (2 pav.).

2 pav. Vaiko poreikiai

Šių poreikių tenkinimas sudaro sąlygas vaikui augti laisvam, savimi pasitikinčiam, atsakingam ir gebančiam sėkmingai prisitaikyti prie nuolat kintančio pasaulio.

1.3. TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI

Tėvų (globėjų) lūkesčiai ir poreikiai glaudžiai siejasi su vaikų ugdymu, emocine gerove bei visapusišku tobulėjimu. Vadovaujantis nuostata, kad tėvai (globėjai) yra neatsiejami ugdymo proceso dalyviai, kad šeima yra pirmasis vaiko mokytojas bei šeimos dalyvavimas yra

svarbiausia sąlyga stiprinant ir plečiant vaikų ugdymą(si), bendravimas ir bendradarbiavimas su tėvais (globėjais) grindžiamas – pagarba ir atsakomybė, objektyvumu, pasitikėjimu, konfidencialumu, informavimu, ugdymo kokybe, lankstumu ir individualiu požiūriu, pozityvumu.

Aktyvi partnerystė tarp šeimų, mokytojų ir vietos bendruomenės, kuria palankią, darnią aplinką, kurioje vaikai gali augti, ugdytis ir visapusiškai tobulėti. Įtraukdami šeimas į ugdymo procesą, mokytojai geriau supranta vaikų individualius poreikius ir stiprina ugdymo nuoseklumą. Bendruomenės dalyvavimas praturtina ugdymo turinį, suteikia vaikams daugiau prasmingų, realiame gyvenime pagrįstų patirčių.

Bendravimas su tėvais (globėjais) vyksta įvairiomis formomis: individualūs pokalbiai, susirinkimai, edukaciniai ir bendruomenės renginiai, veiklų aptarimai, informacijos dalijimasis elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“, taip pat įtraukiant tėvus (globėjus) į ugdomąją veiklą bei skatinant jų savanorystę grupėje ar bendruomenėje.

1.4. MOKYTOJŲ, ŠVIETIMO PAGALBOS SPECIALISTŲ PASIRENGIMAS

Mokytojai – tai profesionalūs savo srities praktikai, nuolat siekiantys tobulinti ugdymo kokybę ir atliepti šiuolaikinio vaiko poreikius. Jie sistemingai kelia kvalifikaciją, dalyvauja metodinėje veikloje, mokymuose, tarptautiniuose bei respublikiniuose projektuose, reflektuoja ugdymo procesą ir taiko įgytas žinias praktikoje. Mokytojų profesinis augimas grindžiamas nuosekliu tobulėjimu ir atvirumu švietimo naujovėms. Efektyvus komandinis darbas – viena iš stipriųjų mokytojų veiklos pusių. Jie bendradarbiauja tarpusavyje bei su švietimo pagalbos specialistais, administracija, vaikų tėvais(globėjais), socialiniais partneriais. Tokiu būdu užtikrinamas nuoseklus, vaikui palankus ugdymo(si) procesas ir priimami sprendimai, paremti bendromis vertybėmis ir tikslais.

Mokytojai taiko inovatyvius ugdymo metodus, ieško kūrybiškų sprendimų, diegia šiuolaikines pedagogines praktikas, kuria įtraukiančią, saugią ir vaiko raidai palankią aplinką, orientuotą į individualių gebėjimų atskleidimą ir pažangą. Mokytojų profesionalumas, gebėjimas bendradarbiauti ir diegti ugdymo naujoves – vieni iš esminių strateginių veiksmų, lemiančių kokybišką, į vaiką orientuotą ikimokyklinį ugdymą.

1.5. REGIONO SAVITUMAS

Mokykla – gamtos ir istorijos apsuptyje. Ramiame Vilniaus pakraštyje, žaliuojančioje, istorija ir gamta turtingoje vietovėje, netoli senamiesčio, kur susipina miesto istorinė praeitis ir gamtos ramybė. Šalia esantis Pavilnio regioninis parkas, Belmonto miškas, sraunioji Vilnelė ir į ją įtekantis Kaukysos upelis, sukuria unikalią aplinką, kurioje vaikai gali tyrinėti, jausti gamtos grožį ir harmoningai augti. Gamta tampa ne tik erdve pažinimui, bet ir svarbia emocinio

pasaulio dalimi. Netoliese esantis Vilniaus senamiestis – gyva istorijos ir kultūros erdvė, kurioje gausu muziejų, meno galerijų ir teatrų. Vilniaus katedra, Gedimino pilies bokštas, Aušros vartai ir daugelis kitų svarbių istorinių objektų suteikia vaikams galimybę pažinti miesto praeitį ir ugdyti kultūrinį suvokimą.

Šalia esantis Kaukysos sporto aikštynas suteikia puikias galimybes vaikų fiziniam aktyvumui. Sportuojant gryname ore ugdoma ne tik fizinė sveikata, bet ir socialiniai įgūdžiai – vaikai mokosi bendradarbiauti, laikytis taisyklių, ugdyti komandinius gebėjimus.

1.6. MOKYKLOS SAVITUMAS

Ekologinis – gamtamokslinis ugdymas skatina harmoningą vaiko ir aplinkos sąveiką, pasitelkiant natūralias gamtines priemones bei kuriant švarią, saugią ir ekologišką ugdymo aplinką. Kasdienis santykis su gamta ne tik ugdo pažinimo džiaugsmą, tyrinėjimo gebėjimus, kūrybiškumą, bet ir formuoja suvokimą apie žmogaus poveikį aplinkai. Vaikai mokosi priimti atsakingus sprendimus, suprasti, kaip jų veiksmai gali prisidėti prie gamtos puoselėjimo ar, priešingai, jai pakenkti. Ugdymo procese įgyvendinami ekologiniai – gamtamoksliniai projektai, aplinkosaugos iniciatyvos, edukacinės akcijos ir konkursai, kurie padeda vaikams įtvirtinti praktinius įgūdžius bei tapti sąmoningais, atsakingais gamtos puoselėtojais.

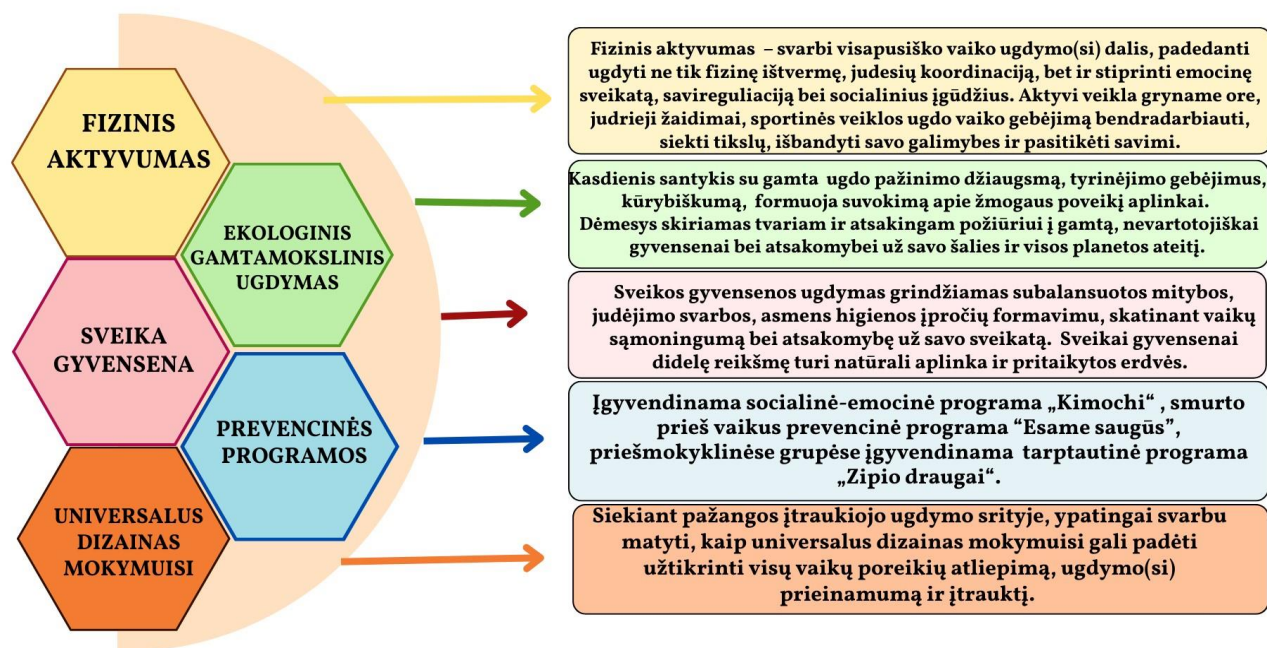
Fizinis aktyvumas ir sveika gyvensena – svarbi visapusiško vaiko ugdymo(si) dalis, padedanti ugdyti ne tik fizinę ištvermę, judesių koordinaciją, bet ir stiprinti emocinę sveikatą, savireguliaciją bei socialinius įgūdžius. Sveikos gyvensenos ugdymas grindžiamas subalansuotos mitybos, judėjimo svarbos, asmens higienos įpročių formavimu, skatinant vaikų sąmoningumą bei atsakomybę už savo sveikatą. Organizuojami sveikatingumo renginiai, sporto šventės, įgyvendinami respublikiniai ir tarptautiniai projektai.

Siekiant pažangos įtraukiojo ugdymo srityje, ypatingai svarbu matyti, kaip universalus dizainas mokymuisi (toliau UDM) gali padėti užtikrinti visų vaikų poreikių atliepimą, ugdymo prieinamumą ir įtrauktį. UDM – ugdytinių įvairovės poreikius atitinkantis ugdymas, grindžiamas vaiko individualumo pripažinimu, įtrauktimi, lanksčiu ugdymo turiniu ir metodais, skatinančiais kiekvieno vaiko aktyvumą, savarankiškumą ir pažangą. UDM padeda sukurti įtraukų mokymąsi, kuris mažina mokymosi barjerus ir suteikia visiems ugdytiniams lygias galimybes pasiekti akademinę sėkmę.

Atsižvelgiant į Mokyklos puoselėjamas vertybes, ugdymo kultūrą ir siekį užtikrinti vaikų emocinę gerovę bei saugią aplinką, į ugdymo praktiką integruojamos ir nuosekliai įgyvendinamos socialinė - emocinė programa „Kimochi“ (vaikams nuo 3 m.)

<https://www.kimochis.com/>, smurto prevencijai skirta programa „Esame saugūs“ (vaikams nuo 5 m.) <https://pvc.lt/be-kategorijos-lt/smurto-pries-vaikus-prevencijos-programa-esame->

[saugus/](#), bei tarptautinė socialinių įgūdžių ugdymo programa „Zipio draugai“ <https://www.vaikolabui.lt/zipio-draugai/>, skirta priešmokyklinio amžiaus vaikams.

3 pav. Mokyklos savitumas

2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta remiantis esminiais ikimokyklinio ugdymo principais (1 lentelė), kurie užtikrina kryptingą ir nuoseklų ugdymo(si) procesą, jo integralumą su vaiko raidos sritimis, skatina veiksmingas ugdomąsias sąveikas tarp vaikų ir mokytojų bei laiduoja aukštą ugdymo(si) kokybę. Vadovaujantis šiais principais, ugdymo procesas tampa tvarus, kokybiškas, orientuotas į kiekvieno vaiko sėkmę bei gerovę, skatinantis vaiko smalsumą, kūrybiškumą, savarankiškumą, socialinę brandą, ypatumus.

1 lentelė. Ikimokyklinio ugdymo principai

Ikimokyklinio ugdymo principai	
Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas	Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalais, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si).
Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas	Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.

Žaismės principas	Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.
Sociokultūrinio kryptingumo principas	Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.
Integralumo principas	Siekama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.
Įtraukties principas	Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.
Kontekstualumo principas	Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo.
Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas	Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.
Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas	Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną <i>čia ir dabar</i> momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.
Reflektyvaus ugdymo(si) principas	Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsveria veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).
Šeimos ir mokyklos partnerystės principas	Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

3. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Kurti visiems vaikams prieinamą ir saugią ugdymo(si) aplinką, kurioje atsižvelgiama į kiekvieno vaiko individualius gebėjimus, poreikius bei skirtingas patirtis, taikant įtraukiojo ugdymo bei universalaus dizaino mokymuisi principus.

2. Skatinti vaikų savarankiškumą, pasitikėjimą savimi ir atsakomybę, ugdant gebėjimą pasirūpinti savimi ir aplinkiniais per žaidimus, kasdienes veiklas ir socialinę sąveiką.
3. Plėtoti vaikų komunikavimo, kūrybiškumo, lankstaus mąstymo ir mokymosi gebėjimus, naudojant įvairius aktyvius, žaismingus ir individualizuotus mokymosi metodus, kurie padeda kiekvienam vaikui patirti sėkmę.
4. Skatinti kultūrinį ir socialinį jautrumą bei atvirumą įvairovei, puoselėjant bendruomeniškumo vertybes, pagarbą kitam žmogui bei pozityvią tarpusavio sąveiką, grįstą įtraukiuoju požiūriu.
5. Stiprinti vaikų emocinį intelektą ir savireguliacijos gebėjimus, padedant atpažinti, įvardyti ir konstruktyviai išreikšti emocijas, ugdant gebėjimą susidoroti su kasdieniais iššūkiais.
6. Užtikrinti aktyvų šeimos ir bendruomenės įsitraukimą į ugdymo procesą, kuriant partnerystes, kurios padeda geriau pažinti vaiką ir nuosekliai tenkinti jo ugdymosi poreikius, puoselėjant ugdymo tęstinumą ir visapusiškumą.

Vaikų pasiekimų plėtotė, ugdymo(si) turinio formavimas bei ugdomosios veiklos įgyvendinamos remiantis penkiomis tarpusavyje susijusiomis ikimokyklinio ugdymo(si) sritimis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ bei „Kuriu ir išreiškiu“. Kiekviena iš šių sričių integraliai prisideda prie visapusiško vaiko ugdymo(si) – skatina fizinę, socialinę, emocinę, pažintinę bei kūrybinę raidą, ugdo savarankiškumą, atsakomybę ir smalsumą.

Lanksčiai organizuotas ugdymo turinys, grindžiamas konceptuali požiūriu (4 pav.), suteikia vaikui galimybę augti ir tobulėti atsižvelgiant į jo individualias ypatybes, stipriąsias puses ir įgūdžius. Šiame ugdymo(si) modelyje vaikas yra pagrindas aplink kurią vystomos septynios esminės jo galios. Kiekviena visuminio ugdymo sritis yra tikslingai orientuota į tam tikrų galių stiprinimą, kad būtų užtikrinta visapusiška asmenybės raida per pasiekimų prizmę. Mokytojas, veikdamas tiek grupinėje, tiek individualioje, tiek netradicinėje aplinkoje, kuria prasmingus kontekstus, padedančius vaikui augti. Tokiu būdu auginama darni ir brandi asmenybė.

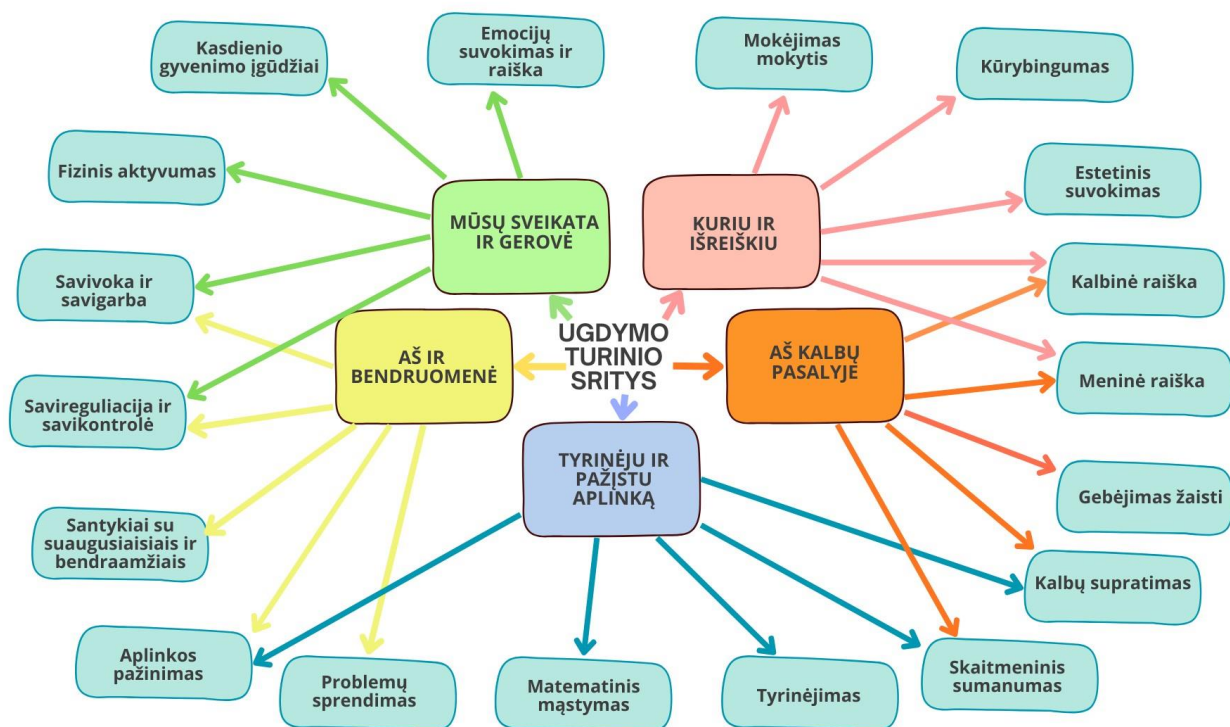

4 pav. Konceptualus ugdymo modelis

4. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas grindžiamas visuminiu ugdymu, kuriuo siekiama užtikrinti subalansuotą visų 18 pasiekimų sričių raidą, suderintą atskirų ugdymosi sričių integraciją bei ugdymo ir savarankiško ugdymosi dermę. Taikomas universalus dizainas mokymuisi, orientuotas į vaikų įvairovės pripažinimą ir įtrauktį – kuriamos lygios galimybės visiems vaikams aktyviai dalyvauti bendrame ugdymo(si) procese. Esminė ir natūrali vaikų ugdymosi forma – žaidimas ir patirtinė veikla: tyrinėjimas, kūryba, sensorinis patyrimas, emocinis įsitraukimas bei bendradarbiavimas.

Ikimokyklinio ugdymo turinys yra struktūruojamas pagal ikimokyklinio ugdymo(si) sritis (5 pav.), kurios padeda kryptingai organizuoti vaikų patirtis, atliepti jų raidos poreikius ir užtikrinti visapusišką augimą. Ikimokyklinio ugdymo(si) sritys apima visapusišką vaiko raidą ir grindžiamos integralumu bei vaikui prasmingomis veiklomis, kurios stiprina tiek asmeninius, tiek socialinius gebėjimus. Šios sritys viena kitą papildo, sudarydamos sąlygas visapusiškai vaiko brandai bei užtikrindamos prasmingą, įtraukų ir vaikų poreikius atitinkantį ugdymo(si) procesą. Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią vaiko galių ūgtį.

5 pav. Ugdymo turinio sritys

UGDYMO(SI) TURINYS 1,5 - 6 METŲ VAIKAMS

1. Pasiekimų sritis – kasdienio gyvenimo įgūdžiai	Pasiekimų žingsneliai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Esminiai gebėjimai. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. Suaugusiojo padedamas naudojami tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.	Su sveikatai palankiu maistu susipažįsta valgydami drauge su mokytoju, girdėdami suaugusiųjų aiškinimus, žiūrindami knygeles, korteles, piešinius. Matydami estetiškai patiektą, skleidžiantį šviežią kvapą maistą, jį skanaudami ir nuolat girdėdami vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, vaikai kaupia atitinkamą žodyną. Įvairių žaislų apščioje aplinkoje, grupėje įrengtoje „virtuvėje“ vaikai žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus. Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdomi kūno priežiūros įgūdžius, kai patys, mokytojo skatinami, drąsinami,

Pasiekimų srities dėmenys: vaiko asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai; kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai; saugaus elgesio įgūdžiai.	Ketvirtį-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Vaikas supranta sveikos mitybos svarbą, žino maisto kilmę. Savarankiškai serviuoja stalą, valgo tvarkingai, tinkamai naudojasi įrankiais, susitvarko po valgio. Savarankiškai plaunasi rankas, prausiasi, laikosi higienos įpročių. Geba apsirengti, susišukuoti, susitvarkyti daiktus. Išvykose ir žaidimuose stengiasi laikytis eismo taisyklių, žino saugaus elgesio principus. Supranta pavojus bendraujant su nepažįstamaisiais, atpažįsta netinkamus prisilietimus, apie juos praneša. Žino, kur kreiptis pasiklydus ar iškilus pavojui. Pasirenka sveikesnį maistą, tvarkingai valgo, rūpinasi asmeniniais ir bendrais daiktais. Laikosi saugumo taisyklių, atpažįsta pavojingas situacijas, žino, kas gali padėti nelaimės atveju, moka pagalbos telefono numerį <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKU UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	pamokomi, padedami, prausia veidą, rankas ir nusišluosto, susišukuoja plaukus, nusirengia ir bando tvarkingai sudėti drabužius ir pan. Mokosi laikytis tvarkos, kai rūšiuoja daiktus, tvarko žaislus, padedami suaugusiųjų, arba savarankiškai pažaidę padeda žaislus į vietą. Aiškinasi, klauso skaitomų tekstų, komentarų apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai; tyrinėja sveiko maisto piramidę; dėlioja savo dienos meniu iš kortelių su sveiko maisto produktais; dėlioja mąstymo žemėlapius. Aiškina, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne, savo nuomonę argumentuoja. Žaisdami „kavinę“, „restoraną“, kuria mėgstamų ir netikėtų patiekalų receptus, sudaro meniu, imituoja maisto gaminimo procesus. Įsitraukia į sveikų ir skanių gėrimų bei užkandžių gamybą; gėrisi estetiniu išpūdžiu. Laikosi asmens higienos motyvuojant suaugusiojo pavyzdžiu (dainelės, eilėraščiai, pasakojimai, tyrinėjimai, sužinant apie bakterijas ir virusus, jų sukeltas ligas). Supranta, kodėl svarbu plauti rankas prieš valgį, pažaidus, susitepus, pasinaudojus tualetu, ir pratinasi tai daryti. Aiškinasi, kokie prisilietimai prie jų kūno yra tinkami ir kokie netinkami, mokosi grupėje saugoti asmeninę erdvę; mokosi tvirtai pasakyti „ne“ netinkamam prisilietimui. Mokytojui modeliuojant įvairias situacijas, vaikai mokosi suprasti, su kuriais žmonėmis ir kodėl bendrauti yra visada saugu, į kuriuos žmones visada galima kreiptis pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimę, patekus į bėdą;
--	--	--

		Kasdienių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaisdami kieme, lauke, miške, aplinkoje, kurioje yra gyvūnų, prie vandens telkinių, laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių, kalbasi į ką kreiptis pagalbos nutikus nelaimei.
--	--	--

2. Pasiekimų sritis – fizinis aktyvumas	Pasiekimų žingsneliai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas. Pasiekimų srities dėmenys: stambiosios motorikos įgūdžiai ir fizinės vaiko savybės;	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka.	Vaikščioja ir išlaiko pusiausvyrą, mokosi eidami sumažinto ploto paviršiumi, įveikdami kliūtis, lipdami į kalniuką. Judėdami laisvoje erdvėje, žaisdami judriuosius žaidimus, vaikai nuo greito ėjimo pereina prie bėgimo. Pradedama lankstyti ranką per riešą, pratinasi pasukti riešą, apversti plaštaką delnu žemyn, į viršų, mostelėti plaštaka, vis tiksliau atlikdami judesius, kuriuos lavinti padeda savarankiškas valgymas, ko nors vienas ant kito dėliojimas, užsukimas, atsukimas, darinėjimas, įrankių naudojimas.
	Ketvirtį-šeštį metų: siekiame 5/6 žingsnio Eina pakaitiniu žingsniu, aukštai keldamas kelius, bėga vingiais, išsisukinėdamas, ant pirštų galų. Šokinėja nuo kojos ant kojos, judėdamas pirmyn. Lipa kopėtėlėmis, meta ir spiria kamuolį iš įvairių padėčių, pagauna sulenkdamas rankas per alkūnes. Stengiasi taisyklingai sėdėti, stovėti ir vaikščioti. Atpažįsta ženklus, rodančius, kad reikia poilsio ar judėjimo. Pieštuką ir žirkles laiko taisyklingai, tiksliai atlieka sudėtingus judesius su smulkiais daiktais. Stato aukštus statinius, išlaikydamas pusiausvyrą. Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus, šoka į tolį ir aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi ir sėdi	Juda spontaniškai, atlieka veiksmus su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis, žaidžia įvairius imitacinius bei judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami visi pagrindiniai judesiai; Išbando įvairiausius mokytojo demonstruojamus ir pačių atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus; Veikdami ribotame plote pratinasi judėti saugodami save ir kitą. Žaisdami komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti, derinti judesius, judėjimo būdus, sutelkti ir perkelti dėmesį į regimus ir girdimus signalus; Inicijuoja patys ir noriai įsitraukia į mokytojo

	taisyklingai, atpažįsta, kada kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles, kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKU UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	inicijuojamas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoti, fantazuoti, ieškoti neįprastų pozų, judesiais perteikiant pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes; Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją ką nors dëliodami, konstruodami, verdami, piešdami ir kt. Judesių tikslumą lavina mokydami patys valgyti, dengti stalą, rengtis, naudodami buitines įrankius; Mokytojo padedami, mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio, kada jų nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo. Iš skaitomų pasakojimų, istorijų ir patys išbandydami sužino, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek patirtas malonias emocijas, tiek ir nerimą, įtampą. Atlikdami atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek ir emocijas ar sunkias mintis, išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus, pavyzdžiui, judėti pagal greito ir lėto tempo, aktyvumą žadinančią ir raminančią muziką;
--	---	---

3. Pasiekimų sritis – emocijų suvokimas ir raiška	Pasiekimų žingsneliai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdes).	Mokosi emocijas atpažinti ir įvardyti, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“, kai suaugusieji vaiko patiriamas ir išreiškiamas emocijas pavadina, pakomentuoja, taiko personalizuotus vaikų nusiramino būdus.

situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus. Pasiekimų srities dėmenys: savo jausmų raiška, suvokimas ir pavadinimas; kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos; savo ir kitų žmonių jausmų apmąstymas.	Ketvirtį-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio Atpažįsta ir pavadina savo emocijas bei jausmus, įvardija situacijas, kuriose jie kilo. Emocijas ir jausmus dažniausiai išreiškia sau ir kitiems priimtinais būdais. Atpažįsta ir komentuoja kitų emocijas, jausmus ir situacijas, kuriose jie kyla, pradeda suprasti, kad kai kurie veiksmai ir žodžiai gali žėisti kitų jausmus. Pradeda įvairiais būdais (žodžiu, piešiniu ar kt.) komunikuoti apie jausmus su kitais. Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradeda kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso, jeigu dažnai žaidžia, klausosi muzikos, juda greta ir kartu per kasdienes ugdomąsias veiklas. Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu, paskatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti ir skirtingais būdais suaugusiesiems ir kitiems vaikams parodyti savo poreikius, pomėgius, interesus. Žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami kaip jaučiasi, klausydamiesi skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.
---	--	--

4. Pasiekimų sritis – savireguliacija ir savikontrolė	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.	Padedami suaugusiojo, sekdami jo pavyzdžiu, bendraudami su kitais vaikais, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinti, nuraminti, nukreipti dėmesį nuo stiprių emocijų sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos. Bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė,

veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Pradedą laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.	suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus.
	Ketvirti-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio Geba nusiraminti išėjęs iš įtampą keliančios situacijos. Naudoja įvairius nusiramavimo būdus, klausosi ramios muzikos, žaidžia, kalbasi ar užsiima sudominusia veikla. Pats taiko šiuos būdus ir siūlo juos kitiems. Žaisdamas ir atlikdamas sudominusią veiklą, geba sutelkti dėmesį ir pastangas, ištvermę, slopinti impulsyvius veiksmus. Konfliktus sprendžia žodžiais, ne veiksmais, siūlo kelis sprendimo būdus, numatydamas jų pasekmes. Ieško taikių išeikių, stengiasi neskaudinti kitų ir valdyti savo pyktį. Supranta taisyklių prasmę, jų naudą, laikosi grupėje numatytos tvarkos ir susitarimų. Primena tinkamo elgesio taisyklės kitiems bei lengvai prisitaiko prie dienos ritmo pokyčių. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	Patys pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus (suskaiciuoti iki trijų, penkių, pasitraukti į ramybės kampelį, pasiklausti ramios muzikos, pasikalbėti ir išsiaiškinti ar kt.), padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui. Pasikeitus dienos ritmui, įvykus netikėtam įvykiui, sulaukus netikėto kito vaiko reagavimo, mokytojo padedami vaikai mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi įžvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti). Sau kelia paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia, susidūrę su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. Vaikai mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus.

5. Pasiekimų sritis – savivoka ir savigarba	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinių nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminiai gebėjimai. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą,	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės	Pajaučia suaugusiojo glaudžiamą, žaidinami, kutenami, kykuojami, rengiami bei kalbinami. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda, stebėdami save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, ant blizgių daiktų

prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, Mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę. Pasiekimų srities dėmenys: savo kūno pažinimas; asmeninio tapatumo jausmas ir teigiamas savęs vertinimas; bendrystės su šeima ir grupe jausmas; kalbinio, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmas.	aplinkoje su pažįstamais suaugusiaisiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.	paviršių, žaisdami šešėlių žaidimus; Savo augimą pajaučia per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamiesi išaugtus drabužėlius ar batus, naudodami ūgio matuoklius, žiūrinėdami anksčiau darytas savo nuotraukas. Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.
	Ketvirtį-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Tyrinėja, ką gali ir ko negali kūnas, pradeda jausti asmeninę ir bendrą erdvę, išbando naujus būdus tyrinėti kūno augimą. Aiškinasi vidinių kūno sistemų veiklą, dalinasi stebiniais apie jų išorinius požymius (iškvepiamas oras, širdies plakimas ir kt.). Supranta, kad jis buvo, yra ir visada bus tas pats asmuo: atpažįsta save nuotraukose, pasako, kuo norėtų būti suaugęs. Jaučiasi esąs šeimos ir vaikų grupės narys: kalba apie šeimą, grupės draugus ir gyvenimą, prisideda prie priimamų sprendimų. Pasako savo gimtąją kalbą, tautybę, šalį, adresą, tyrinėja simbolius, kalbą, žemėlapius, gyvenimo būdą, supranta žmonių lygybę, pasako šalių panašumus ir skirtumus. Domisi ir laikosi šeimos, grupės, bendruomenės vertybių, teisių ir pareigų. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKU UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas vaikams, žiūrėdami informacinius filmukus, atlikdami eksperimentus, kurdami modelius. Mokytojo padedami, vaikai tyrinėja ir mokosi pajusti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą ir reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Vaikai aiškina, ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali; savo galių pajauta plėtojasi jiems mokantis naujų dalykų, drąsiai imantis naujų sumanymų ir lyderystės (vadovauti žaidimui, padėti mažiau gebančiam, dalintis patirtimi). Žaisdami, kurdami savo augimo laiko juostas, įsitraukdami į mokytojo tikslingai pasiūlytas savo augimo tyrinėjimo veiklas (matavimai, kūno kontūro apvedimas, pėdų, plaštakų atspaudai, talentų šou ir kt.), vaikai įžvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo

		asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Darydami klaidas ir jas taisydami vaikai plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius. Vaikai tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, piešia ir samprotauja, kaip atrodys užaugę, ko norėtų išmokyti netolimoje ateityje, kuo norėtų tapti tolimoje ateityje.
--	--	--

6. Pasiekimų sritis – santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas užmegzti ir palaikyti geranoriškus, pagarbius santykius su suaugusiais ir kitais vaikais; gebėjimas bendrauti, mokymasis bendradarbiauti;	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam išsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradedą suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojasi bendrai.	Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Bendrose veiklose vaikai ugdomi jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. Pajaučia juos supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus, jeigu jie yra labai akivaizdūs, vaikams atkreipus į juos dėmesį, mokytojo yra įvardijami, pakomentuojami. Matydami save veidrodyje, nuotraukose tyrinėja aš – ne aš ribas; kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirinkdami savo drabužėlius ar žaislus aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu).

gebėjimas atpažinti ir pripažinti savo ir kitų panašumus bei skirtumus; gebėjimas prisidėti prie grupės gerovės kūrimo.		
	Ketvirtį-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Drąsiai bendrauja su mažiau pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis grupėje, salėje ar kieme, palaiko ilgalaikę draugystę su mažiausiai vienu vaiku, turi nuolatinius žaidimų partnerius, sėkmingai įsitraukia į vaikų grupės veiklas. Geranoriškai veikia kartu su kitais vaikais, siekia bendrų tikslų, priima sprendimus, skolina, keičiasi, dalinasi priemonėmis. Sprendžia nesutarimus savarankiškai arba su suaugusiojo pagalba, pradeda tarpininkauti kitiems vaikams. Domisi socialiniais, kalbiniais ir kultūriniais skirtumais, juos priima, rodo pagarbą kitokiai išvaizdai, požiūriui ir kultūrai. Suvokia savo veiksmų pasekmes, laikosi priimtų grupės taisyklių ir teisių bei pareigų supratimo. Rodo iniciatyvą bendradarbiauti, išsakyti savo nuomonę bei aiškinasi kylančius nesutarimus kasdienėse situacijose. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKU UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Išbando pačių bendraujant atrastus, iš skaitomų knygelių ar suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas. Komunikuodami su grupės mokytoju, sekdami jo elgesio modeliu, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Žaisdami, atlikdami grupines veiklas, vaikai mokosi išklausyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. Paremiami grupės mokytojo, vaikai mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeikių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Padedant mokytojui, vaikai mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. Atpažįsta tautosakos paveldą žmonių sukurtą praeityje, sužino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. Atranda ir tyrinėja dominančias istorines vietas esančias aplinkui.

7. Pasiekimų sritis – aplinkos pažinimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį,	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės	Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jautimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą,

džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose. Pasiekimų sritys: gebėjimas pažinti socialinę ir kultūrinę aplinką; gebėjimas pažinti gamtinę aplinką; pagarbus santykis su gyvybe ir aplinka.	įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai išitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė, perkūnija). Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.	skoni, tekstūrą. Įvairius daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus, sensorines priemones.
	Ketvirtį-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Pristato šeimą, buitį, tradicijas, jas lygina su kitų kultūrų papročiais. Apibūdina gimtąją vietą, žinomus objektus, Mokyklą ir lankosi jos erdvėse. Supranta laiko tėkmę, apibūdina praeities, dabarties ir ateities įvykius chronologiškai. Atpažįsta vietinius ir tolimųjų kraštų augalus, gyvūnus, svarsto jų gyvenimo būdą. Stebi gamtos pokyčius, pažįsta metų laikus ir jų poveikį gamtai. Žino šalį, sostinę, tradicines šventes, lygina jas su kitų tautų. Skiria šeimos narių ir profesijų pavadinimus, supranta jų svarbą. Domisi praeities gyvenimo būdu, darbo priemonėmis. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, grupuoja augalus ir gyvūnus pagal panašumus. Supranta Žemės, Saulės, Mėnulio ryšius ir metų laikų įtaką gamtai. Jaučia atsakomybę už aplinką ir siūlo būdus ją saugoti. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	Daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Mokosi suprasti ir pavadinti daiktus, jų savybes, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami. Ieško panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. Mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų ir nuo kitos rūšies daiktų. Apžiūrinėdami iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdami, uosdami, vaikai atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą formą, kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą, padedant, gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos, pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje.

		Daiktų dydį tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretinti su savo ūgiu. Tyrinėdami eksperimentuoja su vandeniu, ledu, atranda fizikinius reiškinius, medžiagų skirtingumą (kietos, skystos), susipažįsta su spalvų spektru.
--	--	--

8. Pasiekimų sritis – matematinis mąstymas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį. Pasiekimų srities dėmenys: skaičiaus pajauta, samprotavimai apie kiekį ir duomenis; mato pajauta ir išmatuojamų dydžių palyginimas; geometrinių modelių pažinimas; vietos ir krypties apibūdinimas, sekų tyrinėjimas.	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartindamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan. Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio). Ketvirtį-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Nuosekliai įvardija ir rašo skaičius nuo 0 iki 10, susieja juos su daiktų skaičiumi, lygina rinkinius iki 5 daiktų, atlieka sudėties ir atimties veiksmus (5–7 ribose). Išskaido 4–5 daiktų rinkinį skirtingais būdais. Kai tiesioginis palyginimas neįmanomas, naudoja trečią objektą kaip matą. Pradeda vartoti aukštesniojo ir aukščiausiojo laipsnio būdvardžius (pvz., ilgesnis, ilgiausias), gali pasakyti, kuris objektas sunkesnis ar aukštesnis. Atpažįsta ir įvardija geometrines figūras (skritulį, kvadratą, trikampį, kubą,	Stebi ir įsitraukia į situacijas, kuriose minimi skaičiai, skaičiuojama (pavyzdžiui, eilėraščiai, dainelės, judrieji žaidimai, išvykos, stalo žaidimai). Atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. Įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių, neskaičiuodami daiktų. Reaguoja į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti. Įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Įsitraukia į eksperimentines veiklas, kuriose savo pastebėjimus išreiškia parodydami. Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridėdant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodami fizines ir skaitmenines priemones, laiku gaudami mokytojo grįžtamąjį ryšį, jo palaikomi, mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus (pvz.: skaitmenis, piešinius, schemas). Atlieka skaičiavimo užduotis jas suvaizdinami, nupiešdami,

	rutulį), lygina jas, susieja trimates figūras su jų plokštuminių vaizdais. Piešinyje atvaizduoja daiktų išdėstymą, apibūdina jų vietą ir padėtį vienas kito atžvilgiu. Juda pagal nurodytą kryptį, atkuria judėjimo su krypties pakeitimu planą, geba pasakyti, kaip sugrįžti atbuline tvarka. Supranta ir vartoja tikimybės sąvokas („būtinai įvyks“, „gali būti“, „neįmanoma“). Palygina panašius dydžius, apibūdina juos tiksliais žodžiais („truputį ilgesnis“, „beveik vienodi“). Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	parodydami gestais, manipuliuojami daiktais. Įsitraukia į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal (12-os ribose), pradedama skaičiuoti nuo bet kurio skaičiaus (10-ies ribose). Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose. Dalyvaudami žaislingose neformaliose, kūrybinėse veiklose, mokosi apibūdinti objektų kiekį grupėje (-ėse). Įsitraukia į uždavinių skaičiavimą, probleminių situacijų sprendimą.
--	--	--

9. Pasiekimų sritis – skaitmeninis sumanumas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas. Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas tiksliai naudoti skaitmenines priemones; elementaraus skaitmeninio turinio kūrimas;	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Žaidžia aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz.: robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių. Ketvirtį-šeštį metų: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Mokytojo padedamas, mokosi naudotis išmaniaisiais įrenginiais, tyrinėja informacines svetaines ir kuria skaitmeninį turinį (fotografuoja, piešia, įrašo garsą). Dėlioja veiksmų sekas, išbando jas programavimo aplinkoje ir reflektuoja savo procesą. Taip pat mokosi saugaus bendravimo ir skaitmeninių įrenginių naudojimo taisyklių. Prižiūrimas mokytojo, pasirenka tinkamas interneto svetaines ir	Žaisdami, tyrinėdami aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais ir kt.). Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pvz.: paima kamuolį ir paduoda draugui). Naudojasi jų amžių atitinkančiomis prasmingomis, ugdymą(si) papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu (vaizdo įrašais, garsinėmis knygomis ir kt.). Įsitraukdami į veiklas atranda skaitmeninio turinio kūrimo galimybes, gauna informacijos apie objektus ir reiškinius, kurių neįmanoma tiesiogiai matyti, paliesti, išgirsti.

veiksmų sekų naudojimas problemoms spręsti; saugus naudojimas išmaniaisiais įrenginiais.	programėles kūrybinėms bei projektinėms veikloms. Derina skaitmenines priemones ir turinio tipus, dalinasi savo kūriniais. Programavimo aplinkose kuria paprastas komandų sekas, supranta robotų valdymo principus, taiso klaidas. Įsisavina skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	Veiksmų sekas (algoritmus) problemoms spręsti suvokia ir elementariai taiko stebėdami, žaisdami, nagrinėdami ir įvardydami įvairių procesų, kasdienių darbų ir veiklų atlikimą žingsniais, veiksmų eiliškumą, susitarimus-taisykles. Žaisdami, konstruodami, dalyvaudami projektinėse veiklose ugdosi skaidymo į dalis įgūdžius pasiskirstyti komandos narių vaidmenis, veiksmus, didelį darbą į dalis. Per įvairias praktines veiklas susipažįsta su nurodymo, komandos sąvoka. Programuojant paprasčiausias animacijas, žaidimus, dėliodami komandų blokų sekas, jas vykdydami susipažįsta su žaidybinėmis programavimo aplinkomis.
--	--	--

10. Pasiekimų sritis – kalbų supratimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinių nuostata. Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą. Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus. Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą, reaguoti į nežodinę raišką; gebėjimas suprasti įvairiomis formomis (simbolinė, garsinė,	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolių paveikslėlių, ženklų prasmę. Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklaudyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.	Kalbos suvokimo gebėjimus ugdosi per aktyvų bendravimą su suaugusiais ir kitais vaikais. Reaguoja į kalbą, ypač į emociją, aukštesnio tono kalbėjimą, taip plėsdami pasyvų ir aktyvų žodyną. Ugdoma foneminė klausia, fonologinis suvokimas, gebėjimas klausytis ir sutelkti dėmesį – ypač per garsinius žaidimus, ritmus, eilėraščius ir daineles. Domisi kalbų ir kultūrų įvairove, klausosi pasakojimų apie kitas šalis, įvairiakalbių garso įrašų, žaidžia stalo žaidimus skirtingomis kalbomis. Kalbinį atvirumą stiprina susitikimai su įvairių kalbų ir kultūrų atstovais. Tokios patirtys ugdo vaikų kalbinį sąmoningumą, formuoja teigiamą požiūrį į kalbinę įvairovę bei gebėjimą bendrauti daugiakalbėje aplinkoje.

grafine, vaizdine, žodine) perteikiamas prasmės; domėjimasis tekstu, raidėmis ir simboliais; gebėjimas suprasti amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus.		
	Ketvirtį-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Supranta sudėtingus sakinius, dialogus ir monologus, atpažįsta jausmus, idėjas ar mintis perteikiančias raškos priemones. Žino, kad kalbos garsai žymimi raidėmis, atpažįsta savo vardo raides, kai kuriuos spausdintus žodžius, knygos viršelio funkciją, autorių, pavadinimą, geba nuspėti turinį pagal iliustracijas. Skiria skirtingus leidinių žanrus, supranta humoro elementus, kai kurių žodžių perkeltinę reikšmę, dažniausiai vartojamus kitos kalbos žodžius. Sekdamas tekstą, supranta rašto sistemą, raidžių ir garsų ryšį, pradeda skirti žodžius pagal garsinę sandarą. Domisi rašytiniais tekstais, supranta jų turinį ir siužetą.. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	Kalbų įvairovės suvokimą ugdosi per įvairiapuses patirtis: žaisdami vaidmenų, naratyvinius, žodžių ir stalo žaidimus, dalyvaudami kūrybinėse veiklose su bendraamžiais, kalbančiais kitomis kalbomis. Jie klausosi istorijų, žiūri filmukus, skaito dvikalbes ar daugiakalbes knygeles, bendrauja su svečiais iš skirtingų regionų ar šalių Įgyja kalbinės įvairovės patirties ir per gyvai pasakojamus bei įrašytus įvairių stilių tekstus. Dalyvaudami grupinėse veiklose ir problemų sprendime, jie mokosi klausytis, suprasti kitų vaikų kalbą bei intencijas, reaguoti tinkamai į draugų ir suaugusiųjų žodžius. Kalbos suvokimą praturtina ir pojūčių įvairovė – vaizdiniai, garsiniai, lytėjimo, skonio bei kvapo dirgikliai.

11. Pasiekimų sritis – kalbinė raška	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinių nuostata. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis,	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. 2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus; išskiria	Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmiais, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes,

įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą. Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas išreikšti patirtį, jausmus ir mintis, įsitraukti ir plėtoti pokalbį; gebėjimas pasakoti, atpasakoti, apibūdinti, kurti, aiškinti taikant nežodines ir žodines raiškos priemones; gebėjimas komunikuoti paprastomis rašytinės raiškos formomis.	didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.	formuluodami sakinius, taiko pagrindines gramatikos taisykles.
	Ketvirti-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Vaikas laisvai kalba apie savo patirtį, norus, veiklą, atsako į klausimus, bendrauja sudėtiniais sakiniais. Pasakoja apie filmus, knygas, žaidimus, atkuria istorijų įvykius, atsako į klausimus apie girdėtą tekstą. Supranta rašymo tikslus, perteikia informaciją piešiniu, simboliais ar raidėmis, kopijuoja žodžius, rašo savo vardą. Kuria istorijas pagal paveikslėlius, apibūdina veikėjus, perpasakoja informaciją. Mandagiai bendrauja, diskutuoja, klausinėja, sprendžia problemas, bando susikalbėti su kitakalbiais. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKU UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	Vaikai kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. Vaikai pradeda vartoti vis sudėtingesnės sandaros žodžius ir retesnes gramatinės struktūras dalyvaudami ilgesniuose, įvairesnės tematikos mokytojo ir bendraamžių inicijuojamuose pokalbiuose.

12. Pasiekimų sritis – estetiškas suvokimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia,	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). Turi savo nuomonę	Stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi). Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą

suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba. Pasiekimų srities dėmenys: nusiteikimas estetišiems potyriams ir džiaugsmui; aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta bei jautrumas kūrybos įvairovei; jautimumo ir emocinių grožio išgyvenimų prisiminimas, apmąstymas ir dalinimasis su kitais.	(patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.	(analizuojant, lyginant, kategorizuojant) ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius ir Spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, tepioja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius.
	Ketvirti-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Noriai dalyvauja meninėje veikloje – muzikuoja, šoka, vaidina, piešia. Grožisi gamta ir meno kūrinių, atpažįsta jų išskirtinumą, reiškia savo nuomonę. Eksperimentuoja kurdamas, susieja meno patirtis su asmenine raiška. Pasakoja apie matytus kūrinius, jų nuotaiką, veikėjus, siužetą. Vertina savo ir kitų kūrybą, argumentuodamas savo nuomonę. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKU UGDYMO PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	Įgyvendina savo kūrybines mintis ir idėjas, renkasi priemones, įrankius bei technikas grafinei ir spalvinei raiškai, siekia savitai ir detalai išbaigti savo kūrybinius darbus.

13. Pasiekimų sritis – meninė raiška	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinių nuostatų. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis,	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmiais, sava kalba. Pradeda rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas.	Individualiai ir drauge su kitais džiaugsmingai tyrinėja spalvinės ir grafinės raiškos galimybes eksperimentuodami su dažais, juos maišydami, žaisdami linijomis, dėmėmis.

atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti. Pasiekimų srities dėmenys: tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas; raiška skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais; menų kalbų vertingumo supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas.	Ketvirtį-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų Eksperimentuoja įvairiomis dailės technikomis – tapo, piešia, lipdo, konstruoja, naudoja skaitmenines programėles. Planuoja kūrybinį procesą, pasirenka priemones, jungia skirtingas formas. Išbando sudėtingesnes technikas (gratažas, monotipija), kuria fantastinius elementus, grafinius ženklus. Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį, išreiškia nuomonę apie savo ir kitų darbus, vartoja dailės sąvokas. Supranta skirtingas dailės rūšis, dalyvauja bendruose kūrybiniuose projektuose. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKU UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	Piešdami ir kurdami su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką. Grafinė ir spalvinė raiška lavėja kuriant skirtingomis priemonėmis ir įrankiais, vaikams išbandant įvairias grafikos technikas (monotipija, lino raižinys, grotažas, koliažas), eksperimentuojant su mišriomis technikomis.
---	--	---

Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posrityje	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
.	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Vaikai tyrinėja muzikos instrumentus ir aplinkos garsus, eksperimentuoja balsu ir kūno judesiais. Dainuoja, improvizuoja, išlaiko ritmą, groja paprastais instrumentais. Klausosi muzikos, atpažįsta melodijas, supranta muzikos kontrastus. Muzikuoja individualiai ir grupėje, muzikos raišką taiko kitose veiklose.	Girdėdami įvairias dermes ir intonacinius bei ritminius darinius aplinkoje, plečia savo muzikinį žodyną. Klausydamiesi dainavimo be teksto, susitelkia į muziką, ne į žodžius. Atkartoja suaugusiųjų sukurtas dainas, mokytojo skatinami plėtoja ir savos kūrybos spontanišką (vadinamą „arioso“) dainavimą.
	Ketvirtį-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Vaikai tyrinėja muzikos kontrastus, tembrus, garsus balsu ir instrumentais. Dainuoja, improvizuoja, kuria ritminius bei melodinius darinius, grafiškai fiksuoja idėjas. Atpažįsta muzikos instrumentus, analizuoja kūrinius, išreiškia nuomonę apie muziką. Groja, klausosi kitų, suvokia muzikos paskirtį ir kontekstą, siūlo kūrybines idėjas mokykloje ir už jos ribų. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKU UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	Plečia dainų ir skanduočių repertuarą, mokosi atskirti, ar garsai, dariniai ir melodijos yra panašios, ar skirtingos, atpažįsta anksčiau girdėtas melodijas, gali parodyti melodijos slinktį bei kontūrą, suvokia tonacijos centrą. Judesiu rodo muzikinę frazę, vis geriau imituoja pažįstamą medžiagą, gerina kvėpavimo įgūdžius, plečia vokalinį diapazoną, spontaniškai dainuoja dainas, kuriose juntamas metras, pasikartojantys ritmo dariniai ir tonacija.

Vaiko pasiekimų ūgtis šokio posrityje	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves. Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus, bandydamas nustatyta kryptimi koordinuotai judėti su kitais. Vienu metu judina kelias kūno dalis. Improvizuoja judesiais atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes, kuria, kurį laiką prisimena ir kartoja įvairias dviejų trijų judesių kombinacijas. Natūraliai ir džiaugsmingai šoka ir individualiai, ir drauge su kitais.	Šokdami tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui. Mokydamiesi šokių, supranta jų kompoziciją (šokio žingsnius, sekas, stilių, judėjimo kryptį, erdvę), stebi kitus, derina šokio meną su kitais menais ir kalba, nusako šokio tempą, nuotaiką.
	Ketvirtį-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio. Tyrinėja ir kuria naujus judesius, išbando kūno galimybes, šoka porose ir rateliuose. Kuria šokio kompozicijas, improvizuoja, išreiškia emocijas judesiu. Atpažįsta judėjimo būdus, laikosi šokio kultūros taisyklių, analizuoja ir vertina savo bei kitų pasirodymus. Fiksuoja šokio eigą, apibūdina tempą, nuotaiką, temą, dalijasi išpūdžiais apie matytus šokius. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	Perpranta etiketo ir scenos kultūros taisykles. Šokdami šokius susipažįsta su įvairiomis kultūromis, jas patiria, taip pat atranda skirtingus mokymosi būdus (šokti vienam, šokti poroje, šokti ratelyje ir kt.).

Vaiko ūgtis teatro posrityje	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas. Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu atlikdamas pasirinktą vaidmenį pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.	Atranda kūrybinio judesio galimybes, lavina motorinius įgūdžius, ritmą ir koordinaciją. Pasitelkiant menamus žaidimus ir vaidybą lavina kūrybiškumą, išraiškingą mimiką, judesius ir balso intonacijas. Per simbolinius vaidmenis mokosi kūrybingai perteikti emocijas ir situacijas.
	Ketvirtį-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Tyrinėja pasirinkto personažo savybes, pasiūlo jų raiškos galimybes. Režisūriniuose ir siužetiniuose vaidmenų žaidimuose pradeda tiksliai kurti „dramatiškas situacijas“ per personažų	Atlikdami simbolinius vaidmenis, naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti

	susidūrimus, neįtikėtinus įvykius, improvizuotus dialogus; kurdamas vaidmenį pasitelkia įvairių rekvizitą, grimą, muzikavimą, šokį. Tyrinėja simbolinio personažo esmines savybes, emocijas ir jausmus, juos perteikia charakteringais kūno judesiais, veido išraiškomis, balso intonacijomis. Kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais; drauge su mokytojais ir vaikais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose ir juose prisiima skirtingus vaidmenis. Dalinasi savo teatine patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus, teatro formomis perteikiamas idėjas susieja su konkrečiomis gyvenimiškomis situacijomis ir išgyvenimais. IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKU UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS	savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiesiems. Drauge su suaugusiais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose (tradicinėse šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis ir pan.).
--	--	--

14. Pasiekimų sritis - kūrybiškumas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. Esminiai gebėjimai. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais. Pasiekimų srities dėmenys: kūrybinių idėjų tyrinėjimas, fantazavimas, spontaniškas išbandymas, atkartojimas; kūrybinių idėjų plėtojimas ir	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atspindėdamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais. Ketvirtį-šeštį metų: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Kuria naujas idėjas, fantazuoja apie tai, ką nori sukurti. Neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones ir kūrybos būdus įvairiose kasdienio gyvenimo ir veiklos srityse. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal	Liečia, judina, brauko, spauda, tepioja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Tyrinėja savo keverzones ir terlines, bando apie jas pasakoti. Veikia savo tempu, pagal savo norus ir galias. Kontroliuoja savo judesius, jų kryptis, vaizduoja vis įvairesnes linijas, formas. Čiupinėja, minko, klįjuoja, plėšo, spontaniškai išbanda, atkartoja, konstruoja. Tyrinėja, fantazuoja, spontaniškai išbanda, atkartoja, stebi, apmąsto. Kuria – žaidžia, imituoja, improvizuoja, komponuoja, aranžuoja, modeliuoja, pritaiko, interpretuoja, reflektuoja (pvz.: savo ir kitų kūrybą). Pritaiko ir pasirenka kūrybinius sprendimus. Įsitraukdami į mokytojo inicijuojamas

įgyvendinimas (improvizavimas, komponavimas ir interpretavimas); savo ir kitų kūrybos reflektavimas, kūrybinių sprendimų pasirinkimas ir pritaikymas.	savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKU UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	kūrybines veiklas, vaikai išbando ir tyrinėja įvairias grafinės ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas. Eksperimentuoja piešdami ir kurdami su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais (mišriomis technikomis). Mokytojo paskatinti stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais. Eksperimentuoja su dažais, juos maišydami, žaisdami linijomis, dėmėmis. Renkasi priemones, įrankius bei technikas grafinei ir spalvinei raiškai, siekia savitai ir detalai išbaigti savo kūrybinius darbus. Lipdo skirtingų formų objektus. Konstruoja erdvinius objektus iš skirtingų medžiagų. Reflektuoja apie tai, ką pats sukuria ir ką išmoksta iš kitų.
--	--	---

15. Pasiekimų sritis – tyrinėjimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė. Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas kelti klausimus, spėlioti, numatyti; gebėjimas taikyti įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones;	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką išitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatą rodo kitiems.	Išitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Išitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas. Džiaugiasi drauge su mokytoju ir kitais vaikais atrasdami vis daugiau būdų daiktų atitinkamiems dydžiams palyginti. Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti. Stebėdami ir tyrinėdami aplinką ugdosi savarankiškumą, orientuojasi pagal daiktų išsidėstymą, mokosi, ką galima liesti ar pernešti. Vizualiai patrauklūs objektai skatina tyrinėjimą, stebi ir mokosi iš mokytojo santykio su aplinka. Supranta daiktų formas, spalvas, dydžius, šviesos ir šešėlių pokyčius. Judėdami ir

gebėjimas apmąstyti, aptarti tyrinėjimo procesą ir atradimus.		sąveikaudami su aplinka, pažįsta savo kūno galimybes, jų judesiai tampa tikslingesni, tyrinėja kūno sandarą ir erdvę aplink save. Pamėgdžiodami suaugusiuosius, veikia su daiktais ir kuria socialinius ryšius. Tyrinėdami vizualines priemones, supranta piešimo ir judesio ryšį, domisi savo keverzonėmis. Kūrybiškumą skatina palaikymas ir laisvė veikti savu tempu.
	Ketvirtį-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Atskleidžia savo susidomėjimą, tikslingai keldamas klausimus apie gyvosios ir negyvosios gamtos, taip pat žmogaus sukurtus objektus ir reiškinius, jų požymius. Domisi garsais, judesiais ir kitais nedaiktiniais reiškinais, jų paskirtimi bei estetika. Stebėdamas ir eksperimentuodamas, tiria objektų požymius, medžiagų savybes, išskiria jų sandarą, išbandydamas atranda paskirtį. Lygindamas ir gretindamas objektus bei reiškinius, ieško panašumų ir skirtumų, pastebėdamas ryšį tarp objekto sandaros ir paskirties. Paaishkina, kad tyrinėjant su daiktais, medžiagomis, augalais ir gyvūnais reikia elgtis atsargiai, o savo pastebėjimus remiasi tyrimų rezultatais. Apibūdina tyrinėjamus objektus, jų požymius, panašumus ir skirtumus, palygina savo stebėjimus su kitais, kartais sujungia įvairius pastebėjimus. Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, stebi, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip keičiasi jis pats, kaip žmonės gyveno anksčiau ir dabar, kaip gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus ir žmones, atsižvelgdamas į jų požymius ir savybes, tikslingai grupuoja objektus ir reiškinius. Pasirenka reikiamus įrankius ir medžiagas tyrinėjimui, samprotauja apie tai, ką atrado, sužinojo, ir remiasi	Tyrinėja gamtą, aiškinasi gyvosios ir negyvosios gamtos ryšius: augalui reikia dirvožemio, vandens, šviesos; gyvūnui – maisto, vandens, būsto. Padedami mokytojo, stebi ir aiškinasi organizmų poreikius, vandens svarbą gyvybei. Liesdami, uosdami, stebėdami iš skirtingų pusių, atpažįsta daiktus pagal spalvą, tekstūrą, formą, kvapą; ieško jų pagal žodinį apibūdinimą. Su mokytojo pagalba gretina daiktus ir jų atvaizdus, pradeda suvokti vaizdavimą plokštumoje (pvz., planas). Dydį tyrinėja apimdami, lygindami su savo kūnu. Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, varto enciklopedijas, klausosi informacinių tekstų, stebi tikslingai parinktus vaizdo įrašus, aiškindamiesi gamtos objektų ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus, domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant, ir pradeda suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų pažanga. Padedami mokytojo, aiškinasi, kaip daiktai keitėsi laikui bėgant, lygina jų išvaizdą, paskirtį, medžiagas ir veikimo principus. Supranta,

	tyrimų rezultatais, kelia klausimus ir siūlo naujas idėjas tyrinėjimams. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	kad tas pats daiktas (pvz., stalas) gali būti pagamintas iš skirtingų medžiagų. Judėdami tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką, erdvę, susipažįsta su judesio įvairove, patiria judesio elementų derinius, spontaniškus judesius sieja su šokio elementais. Tyrinėdami aplinką, kartu su mokytoju atranda erdvinę informaciją: formų panašumus, elementų išdėstymą, pasikartojimus. Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus.
--	---	---

16. Pasiekimų sritis – problemų sprendimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Esminiai gebėjimai. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsversto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas atpažinti ir įvardinti problemą; gebėjimas ieškoti problemos sprendimo būdų ir juos įgyvendinti; gebėjimas stebėti ir atsižvelgti į priimto sprendimo pasekmes.	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taisyti, tobulina sprendimą.	Sekdami suaugusiojo pavyzdžiu, bendraudami su kitais vaikais, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apsikabinamam, nukreipti dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos. Stebėdami mokytojo reakcijas-veido motoriką, kūno judesius, balso toną, intonaciją, vaikai pradeda naudoti šias nežodines kalbos priemones komunikuodami su kitais. Simboliniais ženklais ir gestais išreiškia mintis, dalyvauja mokytojo skatinamose mąstymo veiklose. Atlieka nesudėtingas, suprantamas veiksmų sekas (pvz., paimti kamuolį ir paduoti draugui, ploti ir linguoti, dėlioti kaladėles). Bendraudami taiko suaugusiojo parodytus socialinius elgesio modelius: šypsosi, kalbina, žaidžia greta,

		mokosi dalintis, palaukti, atsižvelgti į kitų prašymus. Žaisdami su medžiagomis ar objektais pradeda nuspėti įprastų įvykių baigtį, ugdosi pastovumo suvokimą.
	Ketvirtį-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Dažniausiai atpažįsta tiek kasdienes, tiek mažiau įprastas problemas. Kartais pats ieško iššūkių, aktyviai stengiasi įveikti iškilusius sunkumus. Pasitikrina, kaip suprato problemą, apie ją kalbėdamas ir užduodamas klausimus. Ieško priimtinių sprendimų bendradarbiaudamas su kitais, siūlo sprendimo variantus kitiems, sugeba atpažinti išorinius trikdžius ir atsiriboti nuo jų, veikdamas, išbando įvairius sprendimo būdus. Spręsdamas problemą samprotuoja, kas pavyko (nepavyko), ką būtų galima daryti toliau arba kitaip. Atpažįsta ir lengvai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas spręsti savarankiškai arba kartu su kitais. Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, vertina problemą iš įvairių perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariausi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKU UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	Padedami mokytojo, mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeikių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Vaikai mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. Darydami klaidas ir jas taisydami vaikai plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius. Veikdami mokytojo tikslingai sukurtoose kontekstuose, vaikai mokosi samprotauti, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį spręsdami problemas, pradeda vartoti žodžius, kuriais nusakomi matematiniai procesai. Įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį. Išbando užrašytas veiksmų sekas ir, jei nepavyko pasiekti norimą rezultatą, pakoreguoja veiksmų seką ir bando iš naujo.

17. Pasiekimų sritis – gebėjimas žaisti	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis,	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. Kartodamas veiksmus žaidžia vieną išiminsį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą.	Suaugusiesiems žaidinant, instinktyvūs ir spontaniški vaikų judesiai darosi vis tikslingesni ir pasikartojantys. Vaikai „atranda“ savo ir kitų kūno dalis jas liesdami ir pajausdami prisilietimą; Žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais (lėlėmis, mašinytėmis, gyvūnėliais, indeliais ir kt.), vaikai išmoka pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo

moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių. Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais; gebėjimas įvardyti ir organizuoti žaidimo erdvę; gebėjimas kurti žaidimo siužetą; gebėjimas žaidime laikytis priimto vaidmens.	Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių.	žaidimams. Žaidimo patirties neturintis vaikas pradeda žaisti mokytojui su juo inicijuojant paprastą žaidimą, palaipsniui į jį įtraukiant daugiau žaidėjų ir pamažu perleidžiant žaidimo iniciatyvą patiems vaikams.
	Ketvirtį-šešti metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Sėkmingai sąveikauja su kitais vaikais, buriasi į 3–5 vaikų grupes, susitaria dėl žaidimo temos, idėjos, eigos, vaidmenų pasidalinimo ir erdvės. Vartoja kalbą planuodamas, plėtodamas vaidmenis ir sprendžiamas konfliktus. Tiksliai pasirenka arba susikuria žaidimo erdvę, žaidžia menamoje ar simboliškai apibrėžtoje erdvėje. Drauge plėtoja tęstinius siužetinius vaidmenų žaidimus, improvizuoja, kuria sudėtingus siužetus, jungiančius realias patirtis ir fantastinius elementus. Laikosi siužetinių vaidmenų žaidimo taisyklių ir vaidmens funkcijų, padedamas suaugusiųjų ar labiau įgudusių vaikų laikosi judriųjų, stalo ir kitų žaidimų taisyklių. Mokytojo paskatintas vaikas dalyvauja kolektyviniuose režisūriniuose žaidimuose, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius, naudoja išplėstinę kalbą, pradeda vaizduotės žaidimus kalbėdamasis. Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), jas pritaiko ir sutvarko prieš bei po žaidimo. Kuria ilgalaikius siužetus, paremtus knygomis, filmais ar vaizdo žaidimais, keičia vaidmenis, konstruktyviai sprendžia nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas sportiniuose,	Įgudę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, kuria jiems pažįstamas kasdienės socialinės situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas. Pradėdami žaisti siužetinius vaidmenų žaidimus, tarpusavyje sąveikauja nedaug, žaidimo siužetą sudaro vienas ar du pasikartojantys įvykiai. Žaidžiant nuolat, jų gebėjimai tobulėja, jie ima žaisti didesnėse grupelėse, išmoka tiksliai kurti žaidimo erdves ir konstruoti sudėtingesnius žaidimo siužetus, pasitelkdami vaizduotę ir įtraukdami fantastinių elementų. Žaidimai tampa tęstiniais, prieš žaisdami aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus.

	judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKU UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	
--	--	--

18. Pasiekimų sritis – mokėjimas mokytis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinių nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminiai gebėjimai. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus. Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas įsitraukti į dominančią veiklą; pastangos kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą; gebėjimas stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą; gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultata.	Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.	Savo poreikius mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, galvos linktelėjimu išreiškdami sutikimą ar papurtydami galvą į šonus („ne“), pirmaisiais žodžiais, kai yra jautriai globojami, žaidinami, kalbinami grupės mokytojo, kai jis stengiasi suprasti vaiko poreikių ženklus ir į juos reaguoti, kai įvardija vaiko poreikius ir domėjimosi objektus. Bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės atsižvelgti į kito prašymus. Įsitraukia į mokytojo siūlomas, inicijuojamas veiklas, jei mokytojo kalbą lydi kūno kalba (žvilgsnis, gestai), naudoja nežodinės kalbos priemones komunikuodami su kitais stebėdami mokytojo reakcijas (balso toną, veido motoriką ir kt.). Mokytojo paskatinti kreipia dėmesį į aplinką.
	Ketvirtį-šeštį metai: siekiame 5/6 žingsnio pasiekimų. Kai domina tema, ieško galimybių sužinoti daugiau ir patenkinti savo smalsumą. Numato kelis žingsnius tikslui pasiekti ir juos įgyvendina. Išlieka pozityviai nusiteikęs siekti numatyto tikslo nepaisant iškilančių sunkumų, lanksčiai prisitaiko prie situacijos arba keičia sprendimus. Aptaria atliktą veiklą čia ir dabar ar po tam tikro laiko. Pasako, parodo, kaip veikė, mokėsi, kaip įveikė iššūkius, planuoja, ką darys toliau.	Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti (noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu), įvardyti ir skirtingais būdais (emocine reakcija ir kt.) suaugusiesiems ir kitiems vaikams parodyti savo poreikius, interesus. Stebi ir tikslingai pasiūlytose veiklose tyrinėja, išbando, su kitais įsitraukia į savireguliaciją plėtojančius žaidimus (sustingti, nekalbėti), laikydami kartu su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos. Mokytojo padedami,

	Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka. Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKU UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	vaikai išbando įvairius veikimo, elgesio, susitelkimo, laiko planavimo ir kt. būdus, juos keičia, apmąsto pasirinktų būdų tinkamumą. Vaikai stebėdami suaugusiuosius, bendraamžius, klausydamiesi skaitomų knygų, mokosi tinkamo elgesio ir jį taiko. Inicijuoja bendrus žaidimus, išbando įvairius draugystės ir emocinio ryšio kūrimo būdus, atrastus savarankiškai ar sužinotus iš pasakojimų. Mokosi priimti, suprasti ir gerbti kitus, įskaitant kita kalba kalbančius, sekdami mokytojo elgesio pavyzdžiu. Įsitraukia į alternatyviąją komunikaciją (naudodami paveikslėlius, emocijų korteles, ženklus) bei dalyvauja bendrose ir individualiose veiklose.
--	---	--

5. UGDYMO(SI) KONTEKSTAI

Vaikų ugdymas(is) vyksta mokyklos vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už mokyklos ribų (parkai, muziejai, gamtos ir kultūriniai objektai ir kt.). Mokyklos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai. Kuriant ugdymo(si) kontekstus (žr. 5 pav.), dėmesio centre yra vaikas – aktyvus ugdymo(si) proceso dalyvis. Kontekstai formuojami taip, kad būtų vaikui prasmingi, įtraukiantys, skatinantys veikti, tyrinėti ir kurti, atlieptų vaikų poreikius, patirtį ir iniciatyvas. Aplinka planuojama kaip estetiškai patraukli, įvairiapusė ir lanksti, suteikianti vaikams galimybes savarankiškai rinktis veiklas, priemones, medžiagas, laiką, vietą, veiklos partnerius bei veiklos rezultatų pateikimo būdus. Ugdymo(si) kontekstai modeliuojami kuriant autentišką vaikų, mokytojų ir kitų ugdymo dalyvių sąveiką, skatinančią bendradarbiavimą ir įsitraukimą. Siekiant kiekvieno vaiko sėkmės, iš anksto identifikuojamos galimos ugdymo(si) kliūtys ir numatomos jų šalinimo strategijos bei mokytojų tarpusavio susitarimai, grindžiami universalios dizaino mokymuisi principais.

Kontekstų kūrimas apima tiek natūralios aplinkos – kultūrinės, socialinės, gamtinės – potencialo panaudojimą, tiek tikslingai suplanuotas ugdymo(si) situacijas bei spontaniškas veiklas, kylančias „čia ir dabar“. Aplinka ir ugdymo(si) situacijos yra dinamiškos, jos nuolat kinta ir pritaikomos, reaguojant į vaikų raidos pokyčius, gebėjimų ūgtį ir kintančius poreikius.

Kontekstai kuriami taip, kad skatintų vaikų iniciatyvumą, kūrybiškumą ir bendradarbiavimą, o ugdymas(is) vyktų prasmingai, įtraukiant visas vaiko raidos sritis. Toks požiūris užtikrina, kad vaiko ugdymas(is) būtų individualizuotas, grindžiamas jo poreikiais ir galimybėmis.

Kalbų įvairovės konteksto paskirtis – kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatoms, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairove.

Kultūrinių dialogų kontekstas – kai vaikai ugdymo įstaigoje dalyvauja daugialypiuose kultūriniuose kontekstuose, kurių paskirtis – padėti kiekvienam kurti savo individualų tapatumą, tuo pačiu metu dalyvaujant tiek vaikų subkultūros, tiek artimiausios ir tolimesnų aplinkų kultūrų kūrime.

Judraus patirtinio ugdymosi konteksto paskirtis – skatinti vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį judrumą, didinti judraus mokymosi galimybes. Įdomias, prasmingas ugdymosi situacijas kuria dialogiška vidaus ir lauko aplinkų jungtis, įrangos mobilumas, pritaikymas tyrinėti judesį, judriais būdais dalyvauti visų ugdymosi sričių veiklose.

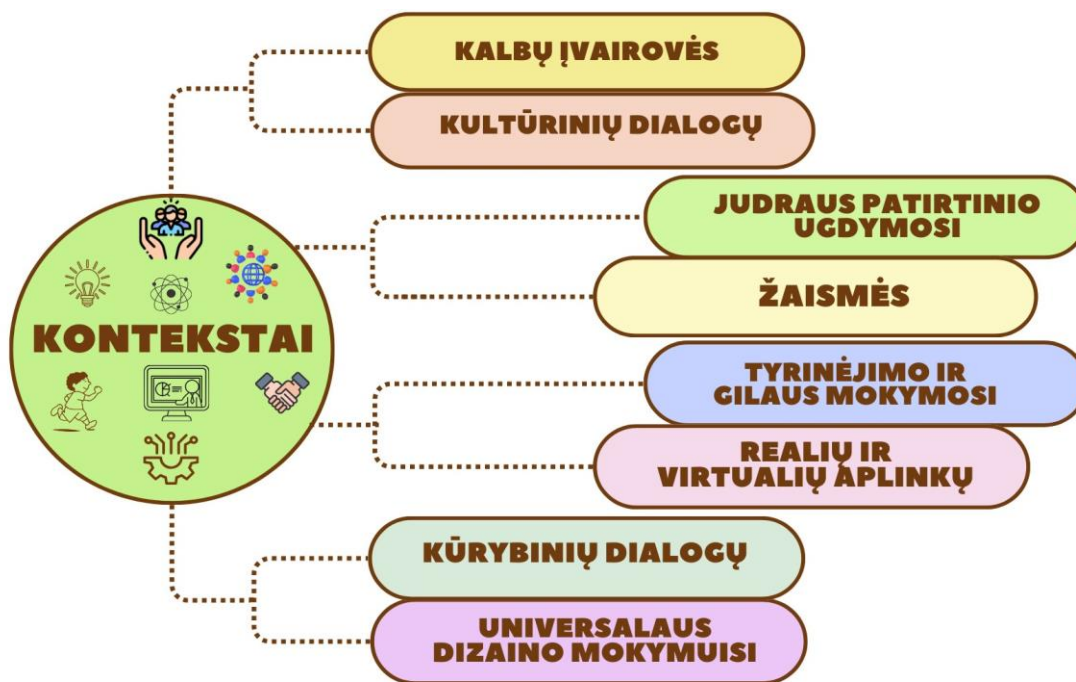
Žaismės konteksto paskirtis – palaikyti kasdinių veiklų žaismingumą, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyrius. Kontekstas atliepia vaiko žaismingą savęs ir pasaulio pajautimą, skatina žaisti judesiais, pojūčiais, emocijomis, kalba, vaizduote, mintimis.

Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi konteksto paskirtis – atliepti prigimtinių vaikų smalsumą, įtraukti juos į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus.

Realų ir virtualių aplinkų konteksto paskirtis – papildyti ir praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis patirti ir pažinti, plėtoti vaikų skaitmeninį sumanumą, informatinį mąstymą.

Kūrybinių dialogų kontekstas – modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Vaikai patiria kūrybos laisvę, išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą įveikus kūrybinius iššūkius.

Universalaus dizaino mokymuisi kontekstas – tai lanksti, visiems vaikams prieinama ugdymo(si) aplinka ir veiksmingas procesas, kuriame, nepriklausomai nuo amžiaus, socialinių, kultūrinių, lingvistinių, sveikatos skirtumų, visiems vaikams sudaromos sąlygos žaisti, patirti ir ugdytis.

6 pav. Ugdymo(si) kontekstai

6. VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO(SI) TĖSTINUMAS

Vaiko pažangos ir pasiekimų vertinimas – neatsiejama kokybiško ugdymo(si) proceso dalis. Tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą atskirais amžiaus tarpsniais kaupimas ir apibendrinimas. Vaikų pasiekimų vertinimas grindžiamas penkiomis visuminėmis ugdymosi sritimis – „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“. Kiekvienoje srityje detalizuojamos pasiekimų sritys, kurioms apibrėžti konkretūs pasiekimų žingsniai pagal amžiaus tarpsnius, padedantys stebėti individualią vaiko pažangą ir planuoti tolesnį ugdymo procesą <https://www.nsa.smsm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/1kimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf>.

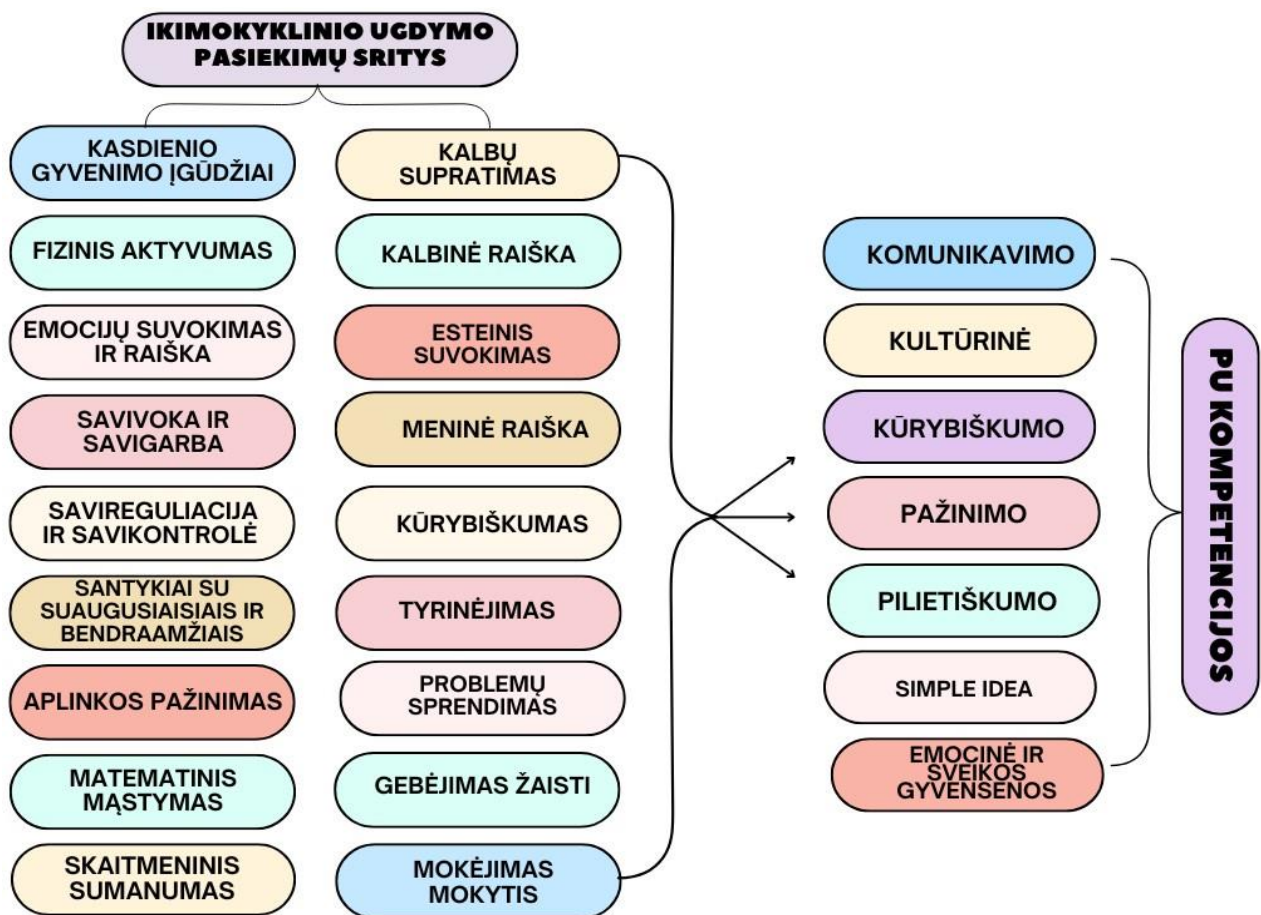
Toks pasiekimų struktūravimas sudaro prielaidas kryptingam ir nuosekliam vaiko ugdymo(si) stebėjimui, leidžia atpažinti individualius raidos ypatumus bei užtikrinti ugdymo turinio ir aplinkos pritaikymą kiekvienam vaikui. Pažanga grindžiama ne lyginimu su kitais, o individualiu vaiko raidos stebėjimu, todėl ji skatina įtrauktį, ugdymo individualizavimą, orientaciją į vaiko stiprybes ir potencialą, atliepian skirtingus ugdymosi tempus ir stilius. Vaiko pažanga vertinama formuojamuoju būdu, dėmesį telkiant į asmeninį tobulėjimą, ugdymosi tempą ir stiprybes, o ne į rezultatų lyginimą. Taikomi šie pažangos vertinimo būdai:

stebėjimas, pokalbiai, veiklos produkto analizė, refleksija, tėvų (globėjų) ir specialistų įžvalgos.

Vertinimas atliekamas du kartus metuose – rugsėjo-spalio mėnesį ir gegužės mėnesį el. dienyne „Mūsų darželis“. Vaiko pažangos ir pasiekimų duomenys neviešinami, garantuojamas jų laikymo saugumas.

Ugdymo planavimas ir vertinimas yra neatsiejami procesai, kuriuos mokytojai, švietimo pagalbos specialistai derina, atsižvelgdami į kiekvieno vaiko raidos ypatumus, stiprybes, ugdymo(si) galias ir individualius tikslus. Vaiko ugdymo(si) pažanga planuojama ne vienpusiškai – priimant sprendimus aktyviai bendradarbiauja vaikas, tėvai (globėjai), mokytojai bei specialistai. Toks dialogu grįstas procesas leidžia sukurti bendrą ugdymo(si) kryptį, kurioje kiekvienas dalyvis jaučiasi įgalintas, išgirstas ir atsakingas. Reguliari refleksija bei nuolatinis keitimasis informacija tarp šeimos ir mokyklos stiprina įtraukiojo ugdymo kultūrą ir padeda laiku atpažinti bei šalinti galimas kliūtis vaiko raidai ir sėkmei.

Ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu nuosekliai plėtojamose pasiekimų srityse, kurios sudaro pagrindą visapusiškai vaiko raidai ir tolimesniam ugdymuisi. Perėjimas į priešmokyklinio ugdymo(si) etapą grindžiamas tų pačių sričių plėtote, tačiau pereinama prie kompetencijų ugdymo, orientuoto į sistemingesnę pasirengimą mokyklai. Pasiekimų sritys ikimokykliniame ugdyme – tampa pagrindu priešmokyklinio ugdymo kompetencijoms (6 pav.). Taip užtikrinamas vientisas, vaikui suprantamas ir natūralus perėjimas, kuris padeda kiekvienam vaikui sėkmingai pasiruošti mokyklai, įgyjant būtinų žinių, gebėjimų ir nuostatų tolesniam mokymuisi.

7 pav. Ugdymo(si) tęstinumas

7. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Programa bendruomenei bus pristatoma vadovaujantis skaidrumo, įtraukumo ir bendradarbiavimo principais. Siekiant užtikrinti vienodą programos įgyvendinimo supratimą ir tęstinumą, pristatymas vyks visuotinio susirinkimo metu, per susitikimus su tėvais (globėjais), taip pat mokytojų susirinkimuose, aptariant ugdymo(si) tikslus, turinį, metodus bei vaiko pažangos stebėseną. Tokiu būdu bus sudarytos sąlygos visiems bendruomenės nariams susipažinti su ugdymo programa, aktyviai įsitraukti į jos įgyvendinimą ir teikti grįžtamąjį ryšį.

Programa peržiūrima ir atnaujinama ne rečiau kaip kas treji metai arba esant poreikiui (pvz., pasikeitus teisės aktams, iškilus ugdymo proceso kokybės gerinimo būtinybei, keičiantis mokyklos struktūrai, atsižvelgiant į ugdymo kokybės analizę ir kt.).

Programos atnaujinimo procese dalyvauja mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai bei kiti bendruomenės nariai, kad būtų užtikrintas jos aktualumas ir atliepimas vaikų ugdymosi poreikiams. Peržiūros metu analizuojami ugdymo rezultatai, vaikų pažangos duomenys, pedagogų refleksijos bei nacionaliniai švietimo prioritetai.

Literatūros sąrašas

1. Auškelis R., Čižienė I., Palačionienė L., Pavilovič-Jančis A., Ramoškaitė-Grava I., Šiautkulis R., Turskienė A., Vadakojienė A., Vyšniauskienė A., Zabulionienė J. (2022). Įtraukties link. Ką turi žinoti mokykla? Atmintinė mokykloms.
2. Galkienė A., Nedzinskaitė-Mačiūnienė R., Bujanauskienė V., Juodvalkienė R., Markevič, A., Lauciuvienė A., Pavilovič - Jančis A., Vyšniauskienė A., Tutkienė I., Šaliamoras M.P. (2023) Universalaus dizaino mokymuisi gairės. <https://www.scribd.com/document/704279938/Universalus-Dizaino-Mokymuisi-Gaires>
3. Lietuvos Respublikos seimas. Dėl Ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo V-1142 Ikimokyklinio ugdymo programos gairės (2024). <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?ifwid=f5arm3g7>
4. Lietuvos Respublikos seimas (2012). Valstybės pažangos strategija. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“. https://eseimas.lrs.lt/rs/lasupplement/TAP/TAIS.423800/45a6c4cce8a3835f3c3f3b4625587aff/format/ISO_PDF/
5. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. (2015). Geros mokyklos koncepcija. <https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Geros-mokyklos-koncepcija.pdf>
6. Lietuvos Respublikos vyriausybė. Valstybės ateities vizija „Lietuva 2050“ (2023) <https://lr.lt/lt/lietuva-2050/>
7. Lietuvos Respublikos Seimas (2021). Forumas - „Įtraukusis ugdymas (is) – kur link?“. https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=32317; <https://www.youtube.com/watch?v=U-uzxmEvuz0>
8. Mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodinės rekomendacijos. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2023 m. sausio 30 d. įsakymas Nr. V98. <https://www.etar.lt/mobile/legalAct.html?documentId=ccc32af0a06f11ed8df094f359a60216&lang=lt>
9. Rapp W. (2022). Universalaus dizaino mokymuisi taikymas praktikoje. 100 mokymo metodų visiems mokiniams. Nacionalinė švietimo agentūra, Vilnius.
10. Subačiūtė J., Daunoravičiūtė E., Lapinskaitė L., Cibulskis A. (2022). Mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų praktinių patirčių taikant universalaus dizaino priemones ugdymui(si) analizė. https://www.nsa.smm.lt/wpcontent/uploads/2022/05/buf_Universalusdizainopriemone%CC%87s-ugdymuisi-1.pdf

11. Universalaus dizaino mokymuisi gairės: mokymosi kelias kiekvienam ir kiekvienai. (2023). Vilnius: Europos socialinio fondo agentūra.
<https://tukstantmeciomokyklos.lt/wp-content/uploads/2023/04/Universalaus-dizaino-mokymuisi-gaires.pdf>

12. Vaiko teisių konvencija (1998).
<https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.19848>

Išvados apie mokyklos veiklos kokybę:

Mokyklos stipriosios veiklos sritys:

1. Bendra grupės atmosfera pozityvi, grįsta malonių bendravimu ir bendradarbiavimu (1.1.1.).
2. Mokytojo sąveika su vaikais (1.2; 1.2.2.;1.2.3.).
3. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti (1.4.).
4. Spontaniška vaiko inicijuota veikla (aš pats) (2.1.; 2.1.2.).
5. Socialinė-emocinė aplinka (3.2.1.; 3.3.3.).
6. Patirtinė vaiko veikla (2.2.1.; 2.2.2.).
7. Ugdymo strategijos, padedančios vaiko asmenybinei raidai (4.1.; 4.1.1.;4.2.1.; 4.2.4.).).
8. Šeimos kultūros pažinimas (6.1.1.; 6.1.4.;6.2.).
9. Pasiekimų vertinimas (5.1.1.; 5.1.3.).
10. Vaikų psichologinis ir fizinis saugumas (1.1.3.; 1.2.3.; 1.3.3.).

Mokyklos tobulintinos veiklos sritys:

1. Mokyklos fizinė aplinka pritaikyta įvairių vaikų poreikiams (3.1.2.).
2. Lyderystė mokymuisi (7.1.; 7.3.2.).
3. Aplinkoje įrengtos erdvės atsipalaidavimui ir ramybei, kuriose vaikai gali pabūti vieni ir pailsėti (3.1.3.; 3.1.2.).
4. Pažintinė aplinka (3.3.2.; 3.3.3.).
5. Mokytojai bendradarbiauja tarpusavyje ir su kitais specialistais, siekdami pagerinti tiek savo pedagoginę praktiką, tiek ir ugdymo kokybę apskritai (7.2.2.).